

LÄRARHANDLEDNING

ÅK 4–6

TRELLEBORGEN – EN VIKINGABORG

Den här lektionen utgår från resterna av en vikingaborg i Trelleborg, som arkeologer hittade de första spåren av 1988.

Det här är en rekonstruktion av Trelleborgen, byggd 1995. Foto: Trelleborgs museer (CC BY).

En lektion från

LÄRARHANDLEDNING

KOPPLING TILL SKOLANS KURSPLAN

Lgr22 Centralt innehåll, åk 4–6

Kulturmöten och statsbildning i Norden, cirka 800–1500

- Statsbildning och kristendomens etablerande i Norden samt konsekvenser av dessa förändringar.

Lgr22 betygskriterier

Eleven för resonemang om orsaker till och konsekvenser av samhällsförändringar och av människors handlingar i förfluten tid.

LEKTIONEN

Övningarna i den här lektionen riktar sig företrädesvis till årskurs 4 i samband med att eleverna arbetar med vikingatiden. Inför övningarna är det önskvärt att eleverna har kännedom om vikingatiden.

Övningarna kan användas för att prata om när delar av Sverige var danskt. De kan också användas för att diskutera kristendomens införande och hur detta manifesterades i landskapet. Använd gärna övningarna för att synliggöra vattenvägarnas roll vid migration och kulturmöten.

Övning - varför byggdes borgen just här?

Tidsåtgång: ca 20 minuter.

Platsen var perfekt till att bygga en borg på. I fördjupningstexten om Trelleborg, i arkeologernas ritning och i kartan finns information som är bra att ta del av innan eleverna funderar vidare.

1. Titta på kartan. Hitta Trelleborg och zooma in tills flera platser i och runt staden syns.
Leta upp var i Trelleborg borgen legat.
2. Kan ni komma på en eller flera anledningar till att bygga en borg just här?
3. Hittar ni en väg som leder norrut?
Kanske har vägen haft liknande sträckning under vikingatiden.
4. Vilka platser kommer man till om man reser norrut?
Leta upp Västervång. Vad fanns där under vikingatiden?
Leta upp Vannhög. Vad fanns där under vikingatid?
5. Och längre norrut:
Leta upp Uppåkra. Vad fanns där under vikingatid?
Leta upp Lund. Vad fanns där under vikingatid?
6. Var har arkeologerna hittat de andra trelleborgarna?
7. Ge förslag på platser som det går att resa till med båt från borgen?

Övningen kan matchas mot kursplanen för geografi.

En lektion från

LÄRARHANDLEDNING

Kombinera gärna övningen med egna fältstudier. Studera natur- och kulturlandskap på kartor och i verkligheten. Gör jämförelser med hur en plats används nu och med vad ni vet om platsens historia. Finns ledtrådar om platsens historia på kartan i form av plats- eller gatunamn och vägnas dragning? Tror ni att människors resande genom tiderna påverkat miljöerna? Hur syns det?

Övning - hur såg vikingaborgen ut?

I den här övningen får eleverna ge sina förslag på hur borgen kan ha sett ut. I fördjupningstexten om Trelleborgen finns information som är bra att läsa innan de funderar vidare på hur borgen kan ha sett ut. Titta och klicka på Arkeologernas ritning.

I ert förslag vill vi att ni funderar över följande:

- Vad vet vi om hur borgen såg ut?
- Vad är gissningar?
- Varför är borgen ringformad?
- Vad kan ha funnits i borgen som inte lämnat spår till arkeologerna?
- Hur såg borgens norrport ut?

Arkeologerna är osäkra på hur denna port kan ha sett ut. Be eleverna hjälpa dem genom att göra egna förslag.

Övningen kan med fördel kombineras med slöjd, bild och matematiklektioner.

Elevernas förslag kan göras som snabb skiss, en ritning eller ett modellbygge med hjälp av pinnar. Övningen kan matchas mot kursplanen för matematik, bild och slöjd.

Övning - vem byggde vikingaborgen?

Be eleverna att skriva en kort, påhittad berättelse om vem som bestämde att borgen skulle byggas. Utgå från information som finns med på den interaktiva kartan. I fördjupningstexten om Trelleborgen finns information som är bra att veta för att skriva en egen berättelse. Eleverna kan också använda sin egen kunskap om vikingatiden och sin fantasi.

Berättelsen ska innehålla:

- Vem som bestämt att borgen skulle byggas
- Vem som byggde borgen
- Varför borgen byggdes

Detta är en till stor del textbaserad övning. Övningen är lämplig att göra som ett grupparbete.

Det kan vara till hjälp att låtsas att ni ska berätta om borgen för en släkting som aldrig hört talas om borgen. Berättelsen kan även redovisas som ett skådespel.

Vill ni undvika för mycket textläsning och textproduktion? Prova att göra övningen genom att fokusera på frågan och titta på bilderna. Berätta sedan muntligt för varandra vem ni tror byggt borgen och varför.

Ni kan gärna lägga till frågan *Hur byggdes vikingaborgen?* och kombinera denna övning med övning 2. Relevanta frågor kan vara: Var fick man virket ifrån? Hur grävde man diket? Vilka redskap och verktyg användes? Hur lång tid kan det ha tagit?

En lektion från

LÄRARHANDLEDNING

Källor

- Arcini Ahlström, C. 2018. *The Viking Age A time of many faces*. Oxbow
- Arcini, C. & Jacobsson, B. 2008. *Vikingarna från Vannhög*. I: Ale nr 1.
- Christoffersson, O. 1940. *Sagor och sägner i Skytts härad*.
- Cinthio, M. & Ödman, A. (red.) 2018. *Vägar mot Lund*. Historiska Media.
- Dobat, A. S. 2013. *Kongens Borge*. Jysk Arkaeologisk Selskab.
- Jacobsson, B. 1999. *Trelleborgen i Trelleborg*. UV SYD rapport 1999:93. RAÄ.
- Larsson, S. & Arcini, C. (red.) 2007. *En arkeolog i Trelleborg*. RAÄ.

En lektion från

